

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

INGEKOMEN - 6 AUG. 2019

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

dhr. T. van Rooijen

BEL/OMB

Telefoonnummer +31235145396

rooijent@noord-holland.nl

1 | 7

**Betreft: Actualiteiten met betrekking tot het Afval Energie Bedrijf
Amsterdam (AEB) en de provinciale bijdrage en inzet bij de ontstane
afvalproblematiek**

Verzenddatum

- 6 AUG. 2019

Kenmerk

1258084/1258127

Geachte leden,

Uw kenmerk

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) informeren wij u met deze brief over de ontwikkelingen rondom het Afval Energie Bedrijf Amsterdam (AEB).

Aanleiding

Het AEB is de afgelopen periode veelvuldig in het nieuws geweest vanwege het uit eigener beweging acuut stilleggen van vier van de zes verbrandingslijnen en de gevolgen die dit heeft voor onder meer de verwerking van bedrijfs- en huishoudelijk afval en rioolwaterzuiverings-slib. Met betrekking tot de ontstane situatie heeft de provincie Noord-Holland een brandbrief geschreven aan het college van de gemeente Amsterdam en aan de staatssecretaris van infrastructuur en milieu vanuit hun rollen en mogelijke bijdrage aan duurzame oplossingen. Deze brieven zijn als bijlage bijgevoegd.

Achtergrond AEB

Het AEB is een bedrijf dat diverse afvalstromen verwerkt, waaronder huishoudelijk afval, bedrijfsafval en rioolwaterzuiverings-slib. Het AEB is tevens warmteleverancier voor 35.000 huishoudens in de gemeente Amsterdam.

De gemeente Amsterdam is volledig eigenaar van het AEB. Het Rijk is verantwoordelijk voor het landelijk afvalstoffenbeleid en wet- en regelgeving hieromtrent. De provincie Noord-Holland is bevoegd gezag voor vergunningverlening, toezicht en handhaving bij het AEB. Ons college heeft deze taken gemandateerd aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG).

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Een aantal activiteiten van het AEB heeft een verhoogd risicoprofiel. Het bedrijf valt daardoor onder het Besluit risico's zware ongevallen (Brzo). Brzo-bedrijven worden door de OD NZKG samen met de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW), Rijkswaterstaat (RWS) en de veiligheidsregio gecontroleerd.

Samenvattend

Samengevat heeft de situatie bij het AEB voor de provincie Noord-Holland geen financiële gevolgen. De provincie Noord-Holland en namens haar ook de OD NZKG is wel op verschillende niveaus betrokken bij het vinden van oplossingen voor de diverse problemen die op dit moment spelen.

Allereerst is dit de veiligheidssituatie bij het AEB zelf, maar daarnaast ook gerelateerde problematiek, zoals de verwerking en (tijdelijke) opslag van rioolwaterzuiveringsslib, opslag, verwerking en storten van afval op andere locaties en voorkomen en monitoren van (onbedoelde) lozingen op oppervlaktewater. De provincie Noord-Holland en de OD NZKG zijn hiertoe onder meer aangesloten op de crisisbeheersingsorganisatie van het waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV)/Waternet voor het slib en ad hoc bij de crisisorganisatie van de gemeente Amsterdam voor het bedrijfsafval.

Op dit moment is nog geen volledige duidelijkheid over de manier waarop de situatie bij het AEB en de gerelateerde problematiek duurzaam opgelost kunnen worden. Op het moment dat hierover meer informatie beschikbaar komt, informeren wij uw Staten hierover.

Veiligheidssituatie AEB

Het AEB is begin 2018 onder verscherpt toezicht geplaatst door de OD NZKG namens ons college, als gevolg van een reeks van incidenten (waaronder verschillende branden) en onvoldoende naleving van de regelgeving. In het kader van de onder verscherpt toezichtstelling, wordt door de OD NZKG een intensiever inspectieprogramma uitgevoerd dan normaal, om een verdieping te maken op het naleefgedrag van het bedrijf. In dit kader vindt onder meer gemiddeld maandelijks een overleg met de directie plaats over de ontwikkelingen en voortgang.

Bij het AEB is in eerste aanleg veel aandacht besteed aan de incidentanalyse (hiervoor is een last onder dwangsom opgelegd) en het voorkomen van nieuwe incidenten. Daarnaast is door het AEB een breed compliance-programma opgezet, met als de doel om vanuit de verschillende invalshoeken, voor onder andere veiligheid, arbeidsveiligheid en milieu, op een verantwoord werkniveau te komen. Vanuit de Brzo-partners is specifiek druk gezet op het op orde krijgen van het veiligheidsbeheerssysteem (hiervoor is een last onder dwangsom opgelegd). Veel deelonderwerpen hebben in deze aanpak een plek gekregen, zoals bijvoorbeeld de afbouw en ontmanteling van het depot voor bijzonder afval (hiervoor is een last onder dwangsom opgelegd). Een belangrijk aspect is de waarborg, dat het niveau van inspectie en onderhoud van de installaties is geborgd en dit op een voldoende niveau wordt uitgevoerd.

Het verscherpt toezicht heeft mede geleid tot een selfscan. Uit deze selfscan is door het AEB op 21 juni 2019 geconcludeerd dat AEB als organisatie 'niet in control' is op diverse vlakken, waaronder de veiligheid en de veiligheidscultuur en ook financieel problemen ervaart. Dit besef heeft de directie van het AEB begin juli doen besluiten tot stillegging van vier van de zes verbrandingslijnen (safety shutdown). Dit gebeurt op basis van een daartoe opgesteld plan, mede op basis van de uitkomsten van de selfscan, dat is afgestemd met de instanties die toezichthouden op het AEB, waaronder de OD NZKG, ISZW, RWS, en de veiligheidsregio.

De OD NZKG ziet in afstemming met haar handhavingpartners toe op het toetsen en controleren van alle aspecten die noodzakelijk zijn om te beoordelen of de installaties weer veilig zijn en of de veiligheidsorganisatie van het AEB voldoet aan alle eisen om de installaties (gefaseerd) weer veilig en verantwoord in gebruik te kunnen nemen.

Het AEB blijft onder verscherpt toezicht staan tot het moment dat de veiligheidssituatie weer zodanig is dat met regulier toezicht volstaan kan worden. De verwachting is dat het AEB minimaal zes tot negen maanden nodig heeft om de installaties en organisatie weer op orde te krijgen.

Afval- en slibverwerking

Het stilzetten van vier van de zes verbrandingslijnen door het AEB heeft directe gevolgen voor de afvalverwerking in zowel de regio Amsterdam als op landelijk niveau. Daarbij moet een onderscheid gemaakt worden tussen huishoudelijk afval, bedrijfsafval en rioolwaterzuiveringsslib.

De verwerking van huishoudelijk afval is een gemeentelijke verantwoordelijkheid, de verwerking van bedrijfsafval is een verantwoordelijkheid van de afvalbedrijven (marktwerking: ieder bedrijf selecteert een aanbieder voor het ophalen van afval) en de verwerking van rioolwaterzuiveringsslib is een verantwoordelijkheid van de betreffende waterschappen.

Huishoudelijk en bedrijfsafval

Het AEB en de gemeente Amsterdam als eigenaar zijn verantwoordelijk voor het vinden van oplossingen. Op dit moment kan met de huidige capaciteit het huishoudelijk afval worden verwerkt door het AEB. Voor het bedrijfsafval is dat niet het geval en wordt met spoed gezocht naar alternatieven.

Omdat de afvalverbrandingscapaciteit in Nederland echter onvoldoende is om al het bedrijfsafval elders te kunnen verbranden, wordt een deel van het bedrijfsafval –binnen de kaders van wet- en regelgeving en mede op verzoek van de Rijksoverheid- tijdelijk en gelimiteerd ook gestort, onder meer op de locaties Wieringermeer en Nauerna. Daarbij

wordt scherp in de gaten gehouden dat de overlast voor de directe omgeving zoveel mogelijk voorkomen wordt, bijvoorbeeld door eisen te stellen aan de omvang, tijdsduur en samenstelling van het afval. Omwonenden van de betreffende locaties zijn of worden hierover tijdig geïnformeerd door de OD NZKG. Het is de bedoeling dat deze situatie zo kort mogelijk duurt, aangezien het storten van afval de minst wenselijke optie van verwerking is.

Tegelijkertijd met het zoeken van alternatieven voor de verwerking van bedrijfsafval, vindt ook overleg plaats met het Rijk over het mogelijk instellen van een (tijdelijk) importplafond voor buitenlands afval. De capaciteit die vrijkomt door het wegvallen van buitenlands afval, kan dan weer worden gebruikt voor het verbranden van binnenlands afval. Wij beseffen dat het instellen van een maatregel als hiervoor genoemd effect heeft op lopende contracten tussen aanbieders en afvalverwerkers. Stort van afval ondermijnt bovendien ook het draagvlak van bewoners en bedrijven om afval duurzaam te scheiden. Wij zien echter geen andere mogelijkheid om het gevolg van het capaciteitstekort op te vangen zonder onaanvaardbare stort van afval te veroorzaken.

Slibverwerking

Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) heeft de wettelijke taak om afvalwater te zuiveren. Het AEB is de enige die het rioolwaterzuiveringsslib van de elf rioolwaterzuiveringen van het waterschap verwerkt. Dat is op dit moment echter niet mogelijk, gezien de beperkte capaciteit van het AEB. Landelijk en in de ons omringende landen is sprake van een groot tekort aan verwerkingscapaciteit voor slib. Hierdoor heeft het waterschap geen alternatieven voor verwerking van het slib. Als het vrijkomende slib niet wordt verwerkt kan het deels in het oppervlaktewater terecht komen.

Het AEB en de gemeente Amsterdam hebben samen met Rijkswaterstaat een tijdelijke oplossing gevonden voor de opslag van het slib voor de periode van 3 augustus 2019 tot 15 september 2019. Dit wordt opgeslagen op de locatie Terneuzen.

Naar verwachting komt per 15 september 2019 een tijdelijk opslagdepot beschikbaar aan de Ruijgoordweg in Amsterdam (tussen de Afrika- en Amerikahaven). De vergunning hiervoor wordt door de OD NZKG voorbereid. Dat betekent in ieder geval dat voor zes maanden een tijdelijke oplossing is gevonden. Opties voor definitieve stort van het slib daarna moeten nog worden onderzocht. Mocht de situatie bij het AEB op dat moment nog niet opgelost zijn, dan wordt het vraagstuk van de slibverwerking groter, omdat de hoeveelheid niet te verwerken slib groter wordt.

Warmtelevering

Het AEB levert warmte aan Westpoort Warmte voor 35.000 huishoudens. Het AEB heeft aangegeven de warmte op dit moment nog te kunnen leveren met de bestaande capaciteit via de verbranding van huisvuil. Het AEB is daarnaast bezig met uitbreiding van de capaciteit van de noodketels om blijvend in de warmtevraag te kunnen voorzien. Het AEB dient hiervoor een melding in het kader van het Activiteitenbesluit te doen dan wel een vergunning aan te vragen bij de ODNZKG. Provincie Noord-Holland is hiervoor het bevoegd gezag.

Financiële gevolgen

De provincie Noord-Holland heeft geen (aandeelhouders)belang in het AEB. De eventuele kosten die gemoeid zijn met een doorstart of herstructurering van het AEB komen in beginsel voor rekening van het bedrijf zelf, of haar enig aandeelhouder, de gemeente Amsterdam. De provincie Noord-Holland is wel voor 90% aandeelhouder van de NV Afvalzorg, de instantie die onder meer de stortlocaties Nauerna en Wieringermeer exploiteert, waar tijdelijk stort van brandbaar bedrijfsafval plaatsvindt.

In het geval het AEB failliet gaat, bestaat het risico voor de betrokken overheden dat zij verantwoordelijk worden voor de kosten die gemoeid zijn met het verwijderen van het achterblijvende afval en saneren van eventuele verontreinigingen van de grond die aanwezig zijn. Of en in welke omvang deze gevolgen ook de provincie Noord-Holland raken, is afhankelijk van wat op het terrein van het AEB aanwezig is en achterblijft.

In alle gevallen kan de provincie Noord-Holland als bevoegd gezag mogelijk te maken krijgen met de kosten die wij en/of de OD NZKG maken voor intensivering van toezicht en handhaving en mogelijke juridische procedures.

Subsidies

De provincie Noord-Holland heeft de afgelopen jaren subsidie verstrekt aan het AEB zelf en aan de gemeente Amsterdam ten behoeve van het AEB. Dit betreft:

1. *Uitvoeringsregeling Investeringsimpuls duurzame zeehavens Noord-Holland 2016*

Ontvanger: AEB Exploitatie BV, project "Bouwstof uit Bodemas" (voor voorbereiding en realisatie verwerkingsinstallatie Bodemas). Verleend bedrag € 185.500,-, uitbetaald voorschot € 150.000,-. Subsidie is op 15-12-2016 verleend. Beoogde vaststelling september 2019, nadat een gesprek hierover met AEB heeft plaatsgevonden.

2. *Uitvoeringsregeling Groen Gas Noord-Holland 2013*

Ontvanger: AEB (i.s.m. Waternet), project Doorontwikkeling groengasinstallatie AEB. Verleend bedrag € 18.678,50. Subsidie is op 04-05-2016 verleend en vastgesteld op 05-04-2018.

3. *Subsidie buiten uitvoeringsregeling*

Ontvanger: gemeente Amsterdam, project "Hoogrendements-verbrandingsinstallatie, HR-AVI" (realiseren extra verbrandingscapaciteit AVI). Verleend bedrag € 2.750.000,-. Subsidie is op 03-08-2006 verleend en op 11-01-2010 vastgesteld. Inclusief benefitsharings-overeenkomst (is eind 2017 afgelopen). Op basis van de op 31-03-2018 ingediende (cashflow)rapportage inclusief accountantsverklaring is door ons op 26-11-2018 geconstateerd dat er sprake was van een negatieve cashflow over de jaren 2007-2017 en dat daarmee de verplichting tot terugbetaling is vervallen.

Op dit moment zijn geen aanvragen om subsidie van het AEB bij de provincie Noord-Holland in behandeling en overweegt de provincie Noord-Holland ook niet om opnieuw (subsidie)middelen te verlenen aan het AEB.

Rollen en verantwoordelijkheden

Provincie Noord-Holland heeft formeel gezien in dit dossier enkel een rol als bevoegd gezag vergunningverlening, toezicht en handhaving bij het AEB en andere afvalverwerkende bedrijven. De verantwoordelijkheid voor afvalstoffenbeleid en wet- en regelgeving hieromtrent (waaronder de mogelijkheden voor import van afval) ligt bij de Rijksoverheid. De verantwoordelijkheid voor de verwerking van bedrijfsafval ligt in het geval van de regio Amsterdam bij de gemeente Amsterdam als eigenaar van het AEB.

Ons college heeft grote zorgen bij de bestaande problematiek en ervaart hierop een grote urgentie. Ons college doet derhalve in de brieven die bij deze brief zijn gevoegd een dringend beroep op zowel de staatssecretaris als het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam om hun respectieve verantwoordelijkheid ook te nemen.

Statenvragen

Door enkele leden van uw Staten zijn inmiddels verschillende vragen gesteld over het Afval Energie Bedrijf en de ontwikkelingen daaromtrent. Dit betreft op het moment van dit schrijven:

- Statenvragen nr.56-2019, dhr. Deen (PVV) inzake Duidelijkheid over op omvallen staand Afval Energie Bedrijf;
- Statenvragen nr.58-2019, mw. Vastenhouw (FvD) inzake Afval Energie Bedrijf; en
- Statenvragen nr.62-2019, mw. Alberts (SP) inzake berichtgeving over zuiveringsslib.

De beantwoording van deze vragen vindt kort na het zomerreces door ons college plaats.

Voor dit moment verwachten wij u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd over de ontwikkelingen rond AEB en de provinciale rol en bijdrage in met name de ontstane vraagstukken rond afvalverwerking.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris

H.J. Schartman

voorzitter

I.C. van der Hoek

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast

Bijlagen:

- Brief d.d. 5 augustus 2019 aan het college van burgemeester en wethouder van Amsterdam
- Brief d.d. 5 augustus 2019 aan de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat